

■ **FAMILIEEKSPERTISE.**
Når mor er hjemme i foreldrepermisjon, tar hun hovedansvar for både barn og hjem. Slik blir hun eksperten på familiens behov.
Illustrasjonsfoto: Colourbox

■ ■ ■ Foreldrepermisjonen har vært viktig for å få norske kvinner ut i arbeidslivet. Er det den samme politikken som gjør at kvinner kun velger deltidsarbeid?

Fanget i hjemmet

KRONIKK
MARI REGE

I Norge er 70 prosent av kvinnene i arbeidsdyktig alder i jobb, men over 40 prosent av disse jobber kun deltid. Deltidsarbeid er mest utbredt blant kvinner med lav utdannelse, men er også svært vanlig for høyt utdannede kvinner. En av fem kvinner med utdannelse på høyskole- og universitetsnivå jobber deltid. Ikke overraskende er det spesielt kvinner med flere barn i hjemmet som er deltidsarbeidende.

Hvorfor arbeider kvinnen deltid? En mulighet er at årene hjemme i fødselspermisjon sosialiserer mor inn i en rolle som gjør det vanskelig å gå tilbake i fulltidsjobb.

Mor er hjemme i foreldrepermisjon i nesten et helt år for hvert barn hun får. Mye kan

endre seg denne tiden. Når mor er hjemme i foreldrepermisjon, tar hun hovedansvar for både barn og hjem. Slik blir hun eksperten på familiens behov.

Permisjonstiden setter også livet i et nytt perspektiv. Før var mor opptatt av karriereutviklingen, men samværet med barna og avstanden fra jobb får henne til å føle at karrieren er mindre viktig. I tillegg får mor nye standarder for hvordan familien skal bli ivaretatt.

Når mor går tilbake i jobb etter permisjonstiden, opplever hun at det er vanskelig å ivareta familiens behov samtidig som hun jobber fulltid. Far er selv sagt innstilt på å ta en litt større del av hjemmearbeidet, men han føler selv det er umulig å jobbe deltid. Mor bestemmer seg for å bli deltidsarbeidende.

Mor reflekterer av og til over sin egen karriereutvikling med et litt avmålt smil. Det var ikke slik hun hadde tenkt det skulle bli. Før hun ble mor, hadde hun og mannen vært like opptatt av karriere og delt helt likt på hjemmearbeidet. Hun hadde selv høyere universitetsutdannelse enn sin mann. Det blir mer og mer vanlig at mor har høyere utdannelse enn far, viser tall fra Statistisk sentralbyrå. I dag er det flere kvinner enn menn som

fullfører høyere universitetsutdannelse.

Mange vil si at det er flott at mor kan kombinere arbeidsliv og familiens behov med å velge deltidsarbeid. Mor har selv ansvar for dette valget, og hun må få lov til å velge deltid i fred. Spørsmålet er om mor føler at hun har et valg. Marx skrev at mennesker «... make their own history, but they do not make it as they please; they do not make it under self-selected circumstances, but under circumstances given already».

Som økonom liker jeg følgende omformulering: «Mennesker tar sine egne valg, men de velger ikke sitt mulighetsområde.»

Politikk kan derimot påvirke mulighetsområdet. Det kan hende at den lange fødselspermisjonen vi har i Norge, sosialiserer mor inn i en rolle som gjør at hun føler at hun ikke har mulighet til å velge fulltidsarbeid etter at permisjonstiden er over.

Sammen med Nina Drange i Statistisk sentralbyrå har jeg forsket på hvordan tid hjemme med barna i småbarnsalder påvirker fremtidig yrkesdeltaelse. Studien er finansiert av Norges forskningsråd og har tittel «Trapped at home: The

effect of mothers' temporary labor market exits on their subsequent work career».

Ved å benytte registerdata fra Statistisk sentralbyrå viser vi at innføringen av kontantstøtten førte til en reduksjon i andel fulltidsarbeidende kvinner også ut over de to årene familien hadde rett på kontantstøtte. Effekten er stor. Halvparten av mødrene som reduserte arbeidstiden sin som følge av kontantstøtten, var ikke tilbake i full jobb da barnet var fire år og de ikke lenger hadde krav på kontantstøtte.

Det interessante er at studien ikke finner noen effekt av kontantstøtten på mors lønn på lang sikt. Dette tyder på at det ikke er mors muligheter på arbeidsmarkedet som har forverret seg som kontantstøttemottager. Derimot er resultatene konsistente med hypotesen om at kontantstøtteperioden har forsterket mors rolle i hjemmet og dermed gjort det vanskeligere å gå tilbake i fulltidsjobb.

Vi gjør våre egne valg, men politikk kan påvirke mulighetsområdet. Dette må vi være mer bevisste på dersom vi ønsker en familiepolitikk som gir kvinner og menn like muligheter til å velge et yrkesaktivt liv og til å delta i hjemmearbeidet. Fedre-

FLERE INNLEGG
Side 32-33

Gjestekommentar
Elektroner som briller

Randi Holmestrand

Innlegg

Skogeierner må med

Carl Otto Løvenskiold

Ikke sats på snarveier

Kai A. Olsen

Når VG roper krise

Niklas Aas Skovdahl

kvoten var et viktig steg i denne retningen.

Kontantstøtten var derimot uheldig. De siste utvidelsene av foreldrepermisjonen som ikke gikk til å øke fedrekvoten, var nok også uheldige.

■ *Mari Rege, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger og Esop ved Universitetet i Oslo.*

DN

E-post: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikker:**
Maks 1500 tegn (ca 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Anne Werenskjold,
tlf. 22 00 10 59 – 45 88 65 38
debatt@dn.no